

**BOSHLANG'ICH KOMPLEKT SINFLARDA 4K MODEL ASOSIDA
YANGICHA METODLAR NEGIZIDA SAMARALI DARS O'TISH
METODIKASI**

Sazanboyeva Aynur Ganisherovna

41-maktab

Annotatsiya: O'quvchilarni har tomonlama tarbiyalashning asosi ularda ilmiy dunyoqarashni shakllantirishdan iborat.

Kalit so'zlar: 4Kdasturi, zamonaviy metodlar, boshlang'ich sinf, interfaol, ta'lim-tarbiya, shakl, Kritik, Kreativlik, Kommunikativlik.

Bu vazifani amalga oshirishga Tabiiy fanlar fani muhim rol o'ynaydi. Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilari uchun eng muhimi ta'lim-tarbiya tizimini tushunib olish Tabiiy fanlarni o'ziga xos bo'lgan shakl, metod va uslublarni o'quvchilarning bilish faoliyatiga rahbarlik qilishni o'rgana olishdir. Hozirgi kunda ta'lim jarayonida o'qitishning zamonaviy 4K dasturi va metodlar orqali dars jarayonlarini olib borish yuqori natijalarga erishishning qulay usullaridan biri hisoblanadi. Shu sababli ta'lim sohasini yanada rivojlantirish uchun, hozirgi zamon talabiga mos dars jarayonlarini reja asosida rejalashtirish biz pedagoglar oldida turgan dolzarb muammolardan biri hisoblanadi. Qiziqishlarini oshirish uchun 4K dasturi asosida interfaol metodlar keng qo'llanilmoqda. Boshlang'ich maktabda o'quv predmeti mazmuni hajmini belgilash va dars uchun material tanlash bilan bir qatorda o'qitish usullari katta ahamiyatga ega. O'quvchilarning mazmuni va yoshiga mos ravishda tanlangan usullar yuqori sifatli bilimni ta'minlaydi. Bunday usullar tushuncha va ko'nikmalarni rivojlantirishga, bilimlarning kuchi va xabardorligiga yordam beradi va tarbiyaviy ta'sirga ega. Metod (yunoncha *méthodos* — tadqiqot yoki bilim yo'li, nazariya, o'rgatish yo'li), voqelikni amaliy yoki nazariy jihatdan rivojlantirish uchun muayyan muammoni hal qilishga bo'ysunadigan usullar yoki operatsiyalar majmui. O'qitish usuli -bu o'qituvchi va o'quvchilarning maqsad va vazifalarga erishishga qaratilgan

tartiblangan harakatlari, o‘zaro bog‘liq faoliyati: o‘quvchilarni rivojlantirish, o‘qitish, tarbiyalash.

Ta’lim usuli -bu o‘qituvchi tomonidan bilimlarni uzatish usuli va shu bilan birga uni o‘quvchilar tomonidan o‘zlashtirish usuli. B.P. Esipov o‘qitish metodikasi -bu o‘qituvchi va o‘quvchilarning ishlash usullari bo‘lib, ular yordamida bilim, ko‘nikma va malakalarni egallashga erishiladi, o‘quvchilarning dunyoqarashi shakllanadi, qobiliyatlari rivojlantiriladi, deb hisoblaydi.

4 “K” modelining mazmuni quyidagi ko‘nikmalarni shakllantirishni o‘z ichiga oladi. Uning tarkibida 4 ta “K” harfi bilan boshlanadigan tushunchalar o‘z aksini topgan: •Kritiklik (tanqidiy) fikrlash ko‘nikmasi: Ushbu metodologiya o‘quvchilarning axborotni tanqidiy baholash, o‘z fikrini va mulohazalarini shakllantirish ko‘nikmalarini rivojlantirishni o‘z ichiga oladi. O‘quvchilar muammolarga tahliliy nuqtai nazardan yondashishni o‘rganadi va mantiqiy fikrlash asosida o‘z nuqtayi nazarini shakllantiradi.

•Kreativlik ko‘nikmasi: O‘quvchilar o‘z maqsadlariga erishish uchun yangi yondashuvlarni qo‘llashni o‘rganadi, innovatsion yechimlarni ishlab chiqadilar va ijodiy muammolarni hal qilish ko‘nikmalariga ega bo‘ladi.

•Kommunikatsiya ko‘nikmasi: O‘quvchilar o‘z fikrlarini aniq ravshan ifodalashga suhbatdoshini tinglashga va tushinishga malumotni yetkazishda til vositalaridan unumli foydalanishni o‘rgatadi. •Kooperatsiya yoki kollaboratsiya ko‘nikmalari: Darsliklar o‘quvchilarning jamoada ishlash qobiliyatini rivojlantirishga yordam beradigan tarzda tuzilgan. Bu o‘quvchilarga hamkorlik qilish samarali fikr almashish va o‘zaro qo‘llab quvvatlash ko‘nikmalarini o‘rganishga ko‘maklashadi. 4K dasturi ta’lim jarayonida, o‘qituvchi va o‘quvchilar orasidagi faollikni oshirishga xizmat qiladi. Yangi yondashuvni O‘zbekiston maktablarida joriy etishdan oldin xorijiy tajribalar ham o‘rganildi. Singapur, Estoniya, Xitoy, Angliya, Finlandiya, kabi ta’limi ilg‘or mamlakatlar o‘quvchilarda 4K tamoyilini o‘z ichiga olgan XXI asr ko‘nikmalarini rivojlantirishga asosiy e’tibor qaratildi.

Hamkorlik va Forumlar: O‘quvchilar orasida muloqotlar, forumlar yaratish orqali, ularni bir-biriga qo‘llab-quvvatlash va fikrlarini almashish 4K dasturi asosida

tabiiy fanlar darsligidagi mavzularni o‘qitishda samarali bo‘ladi. Interaktiv Darsliklar va Multimedia Resurslar: 4K dasturi orqali tabiiy fanlar darsligini o‘tkazishda interaktiv darsliklar va multimedia resurslar foydali bo‘ladi. Ma’lumotlar o‘qitilishi, tasvir va animatsiyalar orqali o‘qitish, video materiallar, interaktiv testlar va vazifalar orqali talaba qiziqishlarini oshirish mumkin.

Virtual Darslar va Ekskursiyalar: Tabiiy fanlar mavzularini o‘qitishda virtual darslar va ekskursiyalar qo‘llanish mumkin. Masalan, virtual ekskursiyalar orqali tabiiy ob’ektlarga sayohat qilish, 3D modellarda hayvonlar va bitklarni ko‘rish talabalarning tushunchalarini oshirishga yordam berishi mumkin. **Ilustratsiyalar va Infografika:** 4K dasturi orqali ma’lumotlarni iloviy ko‘rinishda ifodalash hamda infografika materiallardan foydalanish muhimdir. Xulosa o‘rnida, O‘quvchilar uchun ma’lumotlarni vizual ko‘rinishda ta’minlash, talabalar bilimlarini oshiradi. **Amaliyotlar va Laboratoriya Ishlari:** Tabiiy fanlar o‘qitishda 4K dasturi orqali amaliyotlar va laboratoriya ishlari o‘tkazish ham muhimdir. Virtual laboratoriya ishlari, tabiiy qonunlarni ko‘rish va tushuntirishni osonlashtiradi. **Internet Resurslari va Onlayn Ma’lumotlar:** Internet resurslari va onlayn ma’lumotlar orqali tabiiy fanlar mavzularini o‘qitishda o‘quvchilarga yangi va keng doiradagi ma’lumotlar bilan ta’minlash mumkin.

Adabiyotlar

1. Nuriddinova M.I “Tabiatshunoslikni o‘qitish metodikasi “ –Toshkent 2005y
2. Sayfullayev G.M “Tabiatshunoslik darslarida sinfdan tashqari ishlarni tashkil etish. O‘quv qo‘llanma -Buxoro 2020.
3. Gulzoda Kurbanova. The problem of ecological education in the 20th century of children’s literature. 31 May 2021, Published 5 May 2021
4. Features of Speech Development in Children of Middle Preschool Age Jumayev Umedjon To‘raqulovich, Ashurova Zarina Muxitdinovna